

Arkivsaksnr.:
2023/6376

Dokumentdato:
26.08.2024

Styre:
Fakultetsstyret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Styresak:
47/24

Møtedato:
10.09.2024

Oppfølging av den økonomiske situasjonen ved SV-fakultetet, august 2024

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Fakultetsstyresak [79/23](#) (Budsjett 2024)
- Fakultetsstyresak [34/24](#) (Status økonomisk situasjon og plan for oppfølging)
- Fakultetsstyresak [40/24](#) (Oppfølging av den økonomiske situasjonen ved SV-fakultetet)

Bakgrunn

Fakultetsstyret diskuterte i møte 4.06.24 og i møte 18.06.24 (sak 34/24 og 40/24) det videre arbeidet med å redusere underskuddet på fakultetet. Det ble beskrevet arbeid både på kort og lengre sikt og det ble opprettet en tiltaksgruppe som skal gi råd til fakultetsledelsen om mulige innsparingstiltak innenfor et tidsperspektiv for inneværende og neste år (2024 og 2025).

I denne saken gis det status for arbeidet med innsparingstiltak for 2024, vurdering av andre økonomiske tiltak, dimensjonering av administrasjonen, arbeidet med å opprettholde et forsvarlig undervisningstilbud de neste årene og arbeidet med en økonomisk plan for årene fremover.

Status innsparinger

Som det fremkommer av sak [34/24](#) laget økonomiavdelingen i samarbeid med fakultetet en prognose for 2024 på -36 mill. kroner i negativt årsresultat for 2024. Dette vil gi en negativ overføring på 42,6 mill. kroner til 2025. Prognosen forutsatte flere innsparinger på 2024 budsjettet. Fakultetets vedtatte budsjett for 2024 har en underdekning på 52 millioner og behovet for innsparinger for å oppnå prognosen blir da på kr. 16 millioner. Dette har vært utgangspunktet for forslag om innsparinger fra tiltaksgruppen for 2024. Det har hele tiden vært understreket betydningen av å få lavest mulig negativ overføring til 2025.

Status per august i forhold til kostnadsreduksjoner er at innsparingene på fakultetsnivå ligger an til å bli på vel 11 millioner fordelt på 7,7 millioner i reduserte lønnskostnader, 2,1 millioner i reduserte strategiske midler og 1,2 millioner reduksjon på fakultetets fellesfunksjoner. I tillegg forventer vi en reduksjon i husleiekostnadene tilsvarende 0,53 millioner. I forhold til målet om en innsparing på 16 millioner gjenstår det da om lag 4,5 millioner. Det er ikke urealistisk å klare dette, men det forutsetter innsparinger på instituttens driftsbudsjett. Fakultetet opplever at tiltaksgruppen er motivert for dette. Det er viktig at innsparingene trekkes inn og ikke bare forskyves til 2025. Først da vil fakultetet samlet ha tatt ut en reell besparelse på kr. 16 mill. for 2024.

Tiltaksgruppen har arbeidet grundig med fakultetets driftsbudsjett, inkludert støtteordninger for etablerte sentre og nettverk. Kostnadsreduksjonene over reflekterer dette. Alle forslag om kostnadsreduksjoner på fakultetet for 2024 har blitt fulgt opp av fakultetsledelsen. Forslag som omhandler budsjett for 2025 vil bli lagt frem sammen med budsjettfordelingsaken i desember. Gruppen arbeider videre med driftsbudsjettene på instituttnivå, hvordan undervisningsforpliktelser ved instituttene kan løses på kort sikt og en oversikt over hvordan ulike typer eksternfinansiering kan bidra til fakultet og instituttøkonomien.

Andre økonomiske tiltak

I notatet fra Økonomiavdelingen (vedlegg til sak [34/24](#)) poengteres det at den vesentlige ubalansen mellom fakultetsnivå og instituttnivå kan gjøre det vanskelig for fakultetet å komme i balanse. De viser også til at ubalansen er en risiko i fakultetets økonomi. Årsregnskapet for 2023 viser at fakultetet i 2023 hadde en negativt overføring til 2024 på kr. - 32,65 mill. og at instituttene hadde en positivt overføring på kr. 26, 1mill. Denne ubalansen ligger an til å øke ytterligere i 2024 fordi fakultetsnivået selv med den planlagte innsparingen, vil ha et betydelig underskudd. En økt positiv overføring fra instituttene vil bidra til å redusere den samlede negative overføringen til 2025, men vil ikke bidra til å redusere fakultetets underskudd.

Eksempel overføring fordelt på nivå (i 1000 kr.):

A	IB	året	UB
fak	- 32 657	- 36 000	- 68 657
inst	26 079	-	26 079
	- 6 578	- 36 000	- 42 578
B	IB	året	UB
fak	- 32 657	- 36 000	- 68 657
inst	26 079	6 000	32 079
	- 6 578	- 30 000	- 36 578

I eksempel A oppnår fakultetet et negativt årsresultat på kr. -36 mill. og instituttene går ut av året med den samme positive overføringen som de kom inn med kr. 26, 079 mill. Fakultetsnivåets overføring ut av året er på kr. -68,657 mill. Den samlede negative overføringen blir på -42,6 mill.

I eksempel B har fakultetet samme negative årsresultat, mens instituttene har økt sitt årsresultat i året med kr. 6 mill. Den positive overføringen deres ut av året har da vokst til 32,079 mill. Den negative overføringen ut av året for fakultetet samlet er redusert med 6 millioner til -36,578 mill., mens fakultetsnivåets negative overføring ut av året er den samme.

Det er flere virkemidler som kan vurderes for å redusere ubalansen mellom fakultet og institutt og fakultetets negative overføring. Ett tiltak som ikke vil påvirke balansen, men som vil redusere risikoen for fakultetet, vil kunne være å låse instituttens positive overføringer. Det kan også vurderes om en del av overføringene skal inndras. Den positive overføringen på instituttnivå bør også sees på i sammenheng med driftsmidlene fakultetet fordeler til instituttene. De ulike virkemidlene vil ha ulik effekt på instituttens handlingsrom og insentiv til å øke inntekter og redusere kostnader. Instituttens overføringer inneholder også i ulik

grad øremerkede midler som ikke nødvendigvis kan inndras eller endre bruksformål. På lengre sikt kan det også vurderes å innføre en maksimumsgrense for overføringer slik UiB sentralt har en 3% regel for positive overføringer på fakultetsnivå. Fakultetet vil arbeide videre med konkrete alternativer knyttet til de ulike virkemidlene, og vurdere konsekvenser av disse i samråd med instituttene. Fakultetet vil legge frem konkrete forslag til tiltak for å redusere ubalansen mellom fakultet og institutt for fakultetsstyret i oktober.

Dimensjonering av administrasjonen

I august gjennomførte de administrative lederne på instituttene og seksjonslederne på fakultetet et oppstartsmøte i nullbasemetodikk sammen med økonomiavdelingen på UiB. Ledergruppen har laget en tidsplan for arbeidet frem mot desember 2024. Det vil også bli utarbeidet et mål for nedskaleringen av administrasjonen i samarbeid med økonomiavdelingen. Medvirkning og medbestemmelse gjennom informasjon til de ansatte og deres tillitsvalgte er en naturlig del av dette arbeidet. Hvilke prosesser som er nødvendige i henhold til Omstillingsavtalen for Universitetet i Bergen vil bli avklart med HR-avdelingen.

Undervisningstilbud

Fakultetet er i dialog med instituttene som på kort sikt har de mest umiddelbare utfordringene i forhold til undervisning for å søke muligheter for samarbeid på tvers av instituttene. En mer langsiktig tilnærming til utfordringene med å opprettholde et forsvarlig undervisningstilbud når ressursene blir knappere er nødvendig. Fakultetet vil igangsette en prosess sammen med instituttene for å sikre en forsvarlig bruk av undervisningsressursene som er tilgjengelige. Fakultetet innhenter informasjon og ser på liknende prosesser, både internt på UiB og eksternt først og fremst ved UiO. En felles gjennomgang av undervisningsportefølje og kursopplegg vil kunne gi grunnlag for å vurdere hvor det eventuelt kan være mulig å koordinere ressurser på tvers av institutter, og om omfang og innretning av undervisning er kostnadmessig forsvarlig. Erfaringer på tvers av institutter kan da være nyttig.

Økonomiplan

Fakultetet arbeider med en økonomiplan for seks år fremover. Utgangspunktet er inntektene og kostnadene i langtidsbudsjettet og framskrivinger av disse. Oversikten vil inkludere en nedbetalingsplan, som vil vise når fakultetet igjen vil kunne være i balanse og når opparbeidet gjeld er nedbetalt. En rask reduksjon av kostnadene er avgjørende for at fakultetet skal komme i balanse så fort som mulig og ikke fortsette å bygge opp gjeld. Universitetsledelsen gir tydelige signaler om å opprettholde de strengeste tiltakene, inkludert ikke å erstatte avganger, før årsregnskapet til fakultetet er i balanse og de negative overføringene ikke øker. Planen bygger på en del forutsetninger og beregninger av fremtidige inntekter så vel som kostnader. Fakultetet ønsker å bringe inn fakultetsstyrets synspunkter i prosessen, og vil i møtet presentere arbeidet så langt vi har kommet. Et forslag til plan vil kunne legges frem for fakultetsstyret i oktober.

Fakultetets budsjettmodell

Fakultetets budsjettmodell består både av en rekrutteringsmodell (bemanningsplan) og en driftsmodell for fordeling av driftsmidlene fakultetet bevilger til instituttene. Begge modellene har fulgt insentivstrukturen i inntektsfordelingsmodellen til departementet. Fra budsjettåret 2025 trer imidlertid en ny modell for finansieringssystemet for universiteter og høyskoler i kraft, og UiB har hatt et inntektsfordelingsutvalg til å foreta en vurdering av universitetets interne modell for inntektsfordeling. Universitetsstyret har sluttet seg til anbefalingene fra utvalget og universitetsledelsen arbeider med å konkretisere tiltakene i rapporten. UiB har

gjort lokale vurderinger som sammen med endringene fra departementet får konsekvenser for fakultetets budsjettmodell. Konsekvensen av disse endringene ønsker fakultetet å vurdere nærmere når implementeringen av anbefalingen i rapporten fra inntektsfordelingsutvalget blir klar i forbindelse med budsjettet for 2025. Dette betyr at fakultetet på det nåværende tidspunkt ikke gjør endringer i budsjettmodellen, men ønsker å bruke tid på dette våren 2025. Vi ønsker en grundigere gjennomgang av fordelingen av driftsmidler og forutsetningene som ligger til grunn for rekrutteringsmodellen. I tillegg bør fakultetet vurdere om vi ønsker å gjøre lokale tilpasninger som avviker fra UiBs modell. Konsekvensene av ikke å endre fakultetets budsjettmodell nå ansees som liten all den tid budsjettet for 2025 skal være budsjettneutrytt i forhold til den nye modellen.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret tar redegjørelsen til orientering.

Jan Erik Askildsen
dekan

Kirstine Kolsrud
fakultetsdirektør